

Düşler Sirki

Alev KARAKARTAL

Düşler Sirki, sadece modern-ötesi dünyanın hastalıklı, vahşi ve adaletsiz işleyişine bir eleştiri değil aynı zamanda diğeriyle empati kurmayı, ötekini tanımayı ve anlamayı, birlikte yaşamayı da yücelten bir kitap.

Ötekileştirme, farklı olanı dışlama, yabancı düşmanlığı, mutlak ve mutlaka çürüten bir iktidar, rant arsızlığı... Bir çocuk kitabı için ağır meseleler diyen varsa İtalyan yazar Angela Nanetti'nin yeni kitabı *Düşler Sirki*'ni okumasını öneririm. Düş mü gerçek mi olduğunu anlayamayacağınız, rengârenk ve heyecan dolu bir macera da bonusu. Çünkü "bir öykünün gerçek ya da düş olmasının hiçbir önemi yoktur; önemli olan güzel olmasıdır"...

Herşey'in sahibi olan bir tiran tarafından yönetilen, steril, hikayesini ve kim olduklarını unutmuş insanların dünyasında yaşar Giacomo. Dünyayı koklayarak tanıyan, en sevdiği faaliyet bacayı yani burnunu işaret parmağıyla bir güzel temizlemek yüzünden alay konusu olan, azarlanan bir çocuk. Kokuların peşinden sürüklendiği hayatına, bir anda "güneş doğmuş gibi" katılan yeni sınıf arkadaşı Rocchina'yla birlikte dünyası da değişecektir Giacomo'nun. Rocchina, diğer çocuklar gibi görünmez, onlar gibi giyinmez, onlar gibi kokmaz. Patlamış mısır kokan bu yeni arkadaş, üstelik bir sirkte çalışır, kirli ve tehlikeli görülen 'Eski Şehir'de yaşar.

Tiran'ın (İyiliksever Patron Bay Plum'un), Eski Şehir'i "dünyayı daha incelikli kılmak için nesnelere tasarlayan sanatçılar"dan yani rat(fare) halkı'ndan temizlemek için yaptığı planlara karşı çıkmak, iki çocuğa ve üç bilge kediye kalacaktır. Zira "daha incelikli bir dünya, daha az tüketim, şarkılar ve güzel kokan, lezzetli yemekler" reklamı yapılan ürünler değildir.

Düşler Sirki, sadece modern-ötesi dünyanın hastalıklı, vahşi ve adaletsiz işleyişine bir eleştiri değil aynı zamanda diğeriyle empati kurmayı, ötekini tanımayı ve anlamayı, birlikte yaşamayı da yücelten bir kitap. Anneleri sadece mutfağı tıkmayan, anne aynanın karşısında babayı mutfağa gönderen, çocukların bakımını her iki ebeveynin de paylaştıran eşitlikçi dili ayrıca takdire şayan.

Nanetti'nin kurduğu dünyanın belki tek kusuru; kedilere ve diğer hayvanlara yüklediği pek çok olumlu özelliğe karşın, farelere karşı gösterdiği acımasızlık. Yok edilmesi gereken kötü bir virüs muamelesi gören farelerin, kediler (ve insanlar) tarafından uğradıkları şiddet ve dehşetten çıldırılmış hale geldiklerinde bile düşmanlaştırılıp merhamete değer bulunmamasının pek çok çocuk okuru üzeceğini sanıyor/umuyorum. Ötekileştirmeyi bu kadar mesele edinen bir yazarın, konu hayvanlar olunca basiretinin bağlanması bir hayli şaşırtıcı.

Kitapla ilgili bir başka sorun da çeviri yöntemi. İtalyanca aslında (varsa) dilin yapısından kaynaklanan haber/zaman kiplerinin sürekli değişmesi bir sorun olmayabilir. Ancak çeviri yapılırken, çevrilen dilin kurgusunun, ritminin ve dinamiklerinin göz önüne alınması ve buna uygun bir uyarılama yapılması beklenir. *Düşler Sirki*'nde ise birbirini takip eden cümleler, paragraflar, hatta aynı cümlelerin içinde kullanılan farklı zaman kipleri, hem metnin kendi iç ritmini hem de okuyucunun murat ettiği herhangi bir ritmi tutturma olanağını yok ettiği gibi, dikkati dağıtıyor, okumayı zorlaştırıyor. Birkaç örnek vermek gerekirse;

-Giacomo... ödeviyle evine dönmüş-TÜ. Annesi onu, "Neden dersini dinlemiyorsun?" diye azarLAR.

-Kediler yanıt verMEZ. Şimdi şehrin yüksek bölgesine doğru koşuyorlar-DI...

- Rocchina daha fazla açıklama yapmak için çaba harcamAZ; ama o ne kadar az konuşursa, çocukların da o kadar çok ilgisini çekiyorDU. Şimdi bütün sınıf onların çevresindeydi. "Gösteri kaçta başlıyor?" diye sorAR Ornella. vb...

Angela Nanetti, İtalyan edebiyatının özel ve önemli kalemlerinden biri. Hans Christian Andersen Ödülü sahibi yazarın, şimdiden çocuk edebiyatı klasikleri arasına giren *Dedem Bir Kiraz Ağacı*, *Mistral* ve *Kuyruklu Yıldız Eken Adam* adlı kitapları da Türkçeye çevrilmiş. En üzücü olan da, bir Türkiyeli olarak *Düşler Sirki*'ni okurken, "yazarı iyi ki İtalyan" demekten kendinizi alamıyor olursunuz. Zira kendisinin bir yazar, yazdığının da bir çocuk kitabı olmasının hiçbir önemi olmaksızın, aksine belki tam da bu nedenlerle, sorguladığı kavramlar yüzünden başına gelebilecekler tecrübeyle sabit. Son söz Ay'a uzanan, kapan kurucu Lunes'in olsun o halde: "Yaşayan görür"...

Düşler Sirki
Angela Nanetti
Türkçeleştiren: Nilüfer Uğur Dalay
Güneşli Kitaplığı, 144 sayfa

